

TENDINȚE ÎN EVOLUȚIA CRIMEI ORGANIZATE

TENDENCIES IN THE EVOLUTION OF ORGANIZED CRIME

Drd. Eduard PETRESCUL*

Rezumat: Autorul articolului, cercetând fenomenul crimei organizate, prezintă unele puncte de vedere privitoare la evoluția, formele de manifestare și tendințele probabile de evoluție ale acesteia.

În cuprinsul articolului sunt analizate noile forme de organizare ale crimei transfrontaliere/transnaționale, care profită de vidul juridic existent, de facilitățile internetului și oportunitățile oferite de criza economico-financiară, ajungând la concluzia că, aceasta, prin grupurile infracționale organizate, are un caracter din ce în ce mai dinamic și mai complex, și care astăzi reprezintă o amenințare majoră la adresa securității și prosperității țărilor Uniunii Europene și nu numai.

Analizând cadrul legislativ existent la nivelul Uniunii Europene, privitor la modalitățile de combatere a criminalității organizate, autorul articolului, prezintă instituțiile cu atribuții în domeniu, la nivelul uniunii și a statelor naționale ale acesteia și avansează opinii cu privire la noi posibile modalități de combatere a fenomenului infracțional.

Cuvinte cheie: crimă organizată; caracter transfrontalier/transnațional; mod de organizare; modalități de combatere; tendințe evolutive.

Abstract: Regarding the phenomenon of organized crime, the author presents certain points of view related to the evolution, ways of manifestation, and probable tendencies in its evolution.

The article comprises an analysis of the new forms of organization of trans-border /transnational crime that takes advantage of the current legislative gap, the internet facilities and the opportunities offered by the economic-financial crisis, reaching the conclusion that the organized criminal groups have an evermore dynamic and complex characteristics, representing a major threat nowadays to the security and prosperity of European Union countries and not only.

Analyzing the legal framework existing at the European Union level, regarding the ways of combating organized crime, the author of the article presents the institutions with attributions in the domain, at the level of the Union and its Member States and brings forth new ideas for combating crime.

Keywords: organized crime; trans-border / trans-national character; way of organizing; combating ways; tendencies of evolution

---

* *Doctorand la Universitatea Națională de Apărare „Carol I” - Informații și securitate națională.

Tendențele evoluției crimei organizate la nivel global trebuie analizate din perspectiva evoluției organizării infractorilor și din cea a evoluției diverselor forme ale crimei organizate. Primul aspect se referă la evoluția atât a manierei de organizare a grupurilor de infractori, cât și a raporturilor stabilite între infractori, adică a modului de organizare a „muncii”.

Al doilea aspect privește evoluția formelor de criminalitate, importanța acestora din punct de vedere cantitativ și calitativ și repercursiunile pe care le au asupra securității naționale, regionale și internaționale.

Analiza este însă influențată de percepția cercetătorului, adică de percepția criminalității organizate, de tehnologiile utilizate și resursele disponibile la dispoziția cercetătorilor necesare căutării, recunoașterii și evaluării acestor tendințe. De aceea rezultatele cercetării tendințelor de evoluție a crimei organizate depind și diferă de la țară la țară.

În Uniunea Europeană, crima organizată are mai multe forme de manifestare: traficul de ființe umane, de droguri, de arme, de obiecte de artă, fraudă, șantajul, tâlhăria, unele delictе consensuale, corupția, spălarea banilor, trecerea granițelor de către persoane clandestine etc. Despre toate aceste infracțiuni nu există date suficiente pentru determinarea exactă a tendințelor crimei organizate.

În consecință, putem determina doar tendința activităților juridice și polițienești și mai puțin întinderea și mărimea obiectivă a tipurilor de crimă organizată.

În scopul evaluării tendințelor crimei organizate se impune combinarea resurselor statelor membre ale Uniunii Europene, cu cele academice și cu cele jurnalistice mult mai bogate în date decât cele oficiale.

Criminalitatea în Uniunea Europeană și activitățile infracționale au evoluat și au căpătat un pronunțat caracter transfrontalier/transnațional¹ și organizațional (organizat), adică de crimă organizată.

---

¹ Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate definește **infracțiunea cu caracter transnațional** (definiție preluată din Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate) - orice infracțiune care, după caz: 1) este săvârșită atât pe teritoriul unui stat, cât și în afara teritoriului acestuia; 2) este săvârșită pe teritoriul unui stat, dar pregătirea, planificarea, conducerea sau controlul are loc, în tot sau în parte, pe teritoriul altui stat; 3) este săvârșită pe teritoriul unui stat de un grup infracțional organizat care desfășoară activități infracționale în două sau mai multe state; 4) este săvârșită pe teritoriul unui stat, dar rezultatul acesteia se produce pe teritoriul altui stat.

Convenția pentru stabilirea Centrului Sud-Est European de Aplicare a Legii (Convenția SELEC) stabilește că **activitatea transfrontalieră** reprezintă orice activitate ilegală desfășurată sau care se intenționează a fi desfășurată pe teritoriul mai multor State Membre (ale convenției). De asemenea,

„Obiectivele crimei organizate afectează deosebit de grav securitatea națională întrucât rețelele crimei organizate acționează în secret, sistematic, tenace în vederea controlării și punerii la dispoziția acestor rețele, prin corupție, șantaj și violență, a actului/procesului decizional al statului (al instituțiilor statului)”²

Datorită libertății de mișcare a persoanelor, bunurilor și capitalului a crescut traficul ilicit de bunuri mobile (arme, droguri, persoane, deșeuri și produse contrafăcute), ceea ce a dat crimei organizate o dimensiune transfrontalieră.

Dispariția unor frontiere în spațiul Uniunii asigură libera circulație a persoanelor și bunurilor, dar și cea a infractorilor și a bunurilor ilicite. În plus, tehnologiile de vârf permit și facilitează tranzacțiile ilegale rapide și spălarea banilor de către crima organizată transfrontalieră.

Din punct de vedere organizațional există tendința întăririi legăturilor dintre infractori și a cooperării lor mai strânse. Grupurile infracționale organizate au un caracter stabil, deci nu întâmplător, ci bine structurate. În Raportul SCOTA³ (raportul strategic) al Europol privind evaluarea amenințărilor privind crima organizată transfrontalieră se evidențiază că *„este un fenomen din ce în ce mai dinamic și mai complex, care rămâne o amenințare majoră pentru securitatea și prosperitatea UE și a altor țări”⁴*.

De asemenea, în acest document se mai arată că au apărut noi forme de crimă organizată transfrontalieră în care grupurile de infracționalitate organizată profită din plin de vidul juridic, de facilitățile internetului, dar și de oportunitățile oferite de criza economico-financiară în scopul acumulării unor beneficii ilegale imense. Astfel, în Uniunea Europeană s-au identificat următoarele forme ale crimei organizate: traficul de persoane și de droguri, imigrația clandestină, fraude financiare de tip carusel, criminalitate informatică, produse contrafăcute și spălarea banilor.

Asistăm azi la unele războaie duse de armatele unor state împotriva crimei organizate transfrontaliere. În anul 2000 grupările de crimă organizată au realizat profituri de aproximativ o mie de miliarde USD. Pe plan mondial activitățile ilicite

---

atunci când vorbim de producerea unei infracțiuni, trebuie să avem în vedere toate etapele acesteia, de la pregătire până la desfășurarea propriu-zisă și spălarea produsului financiar murdar. Astfel, există identitate de sens atunci când caracterizăm o infracțiune ca fiind transnațională sau transfrontalieră.

² Benoni Andronic, Eugen Siteanu, *Implicațiile corupției și ale crimei organizate asupra sistemului social din perspectiva securității naționale*, în Revista de Științe Militare nr. 1(34), Anul XIV, 2014, Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, București, 2014, p. 37.

³ SCOTA – Serious and Organised Crime Threat Assessment

⁴ Consiliul Europei, Cartea albă a Crimei Organizate Transfrontaliere, Paris, 2014, pp. 15-16.

ale crimei organizate s-au diversificat neconținut și s-au extins teritorial pe toate meridianele globului pământesc deoarece mafiotismul reprezintă una dintre tendințele geopoliticii contemporane. Crima organizată tranfrontalieră desfășoară două categorii de activități: 1) în întregime/totalitate ilegale și 2) activități ilegale în cadrul activităților legale.

Din prima categorie fac parte activități precum: trafic de droguri, de ființe umane (în special de copii), prostituția, racketingul, contrabanda (alcool, țigări, medicamente etc.), falsificarea monedei, jaful înarmat, trafic de produse interzise, migrația clandestină etc. Din a doua categorie enumerăm: deturnarea fondurilor publice, mita (corupția), fraudă fiscală, falsificarea facturilor, jocuri de noroc, munca la negru (clandestină), traficul ilegal de arme etc.⁵

Cele mai importante organizații criminale internaționale sunt: mafiele italiene, organizațiile mafioate italo-americane, yakuzele japoneze, cartelurile din America Latină, triadele chinezești, clanurile turco-kurde⁶.

Așa cum a observat președintele Franklin D. Roosevelt încă din anul 1936: „*Monopolul industrial și financiar, specula, banca veroasă, antagonismul de clasă începuseră să considere guvernul SUA ca pe un simplu apendice al afacerilor private. Acum noi știm că este la fel de periculos (ca guvernul – n.a.) să fie condus de banul organizat, ca și de crima organizată*”⁷.

În SUA, începând cu anul 1989, autoritățile americane au declanșat un adevărat război împotriva drogurilor prin „Declarația” președintelui Bush (senior). Aceasta constituie lupta împotriva unui „inamic național” deoarece în SUA există aproximativ 10 milioane de consumatori de cannabis, peste 1,8 milioane consumatori de cocaină, 600 000 consumatori de heroină. SUA este pe locul I, adică centrul mondial al consumului de stupefiante, cu o piață în dezvoltare permanentă: „cocaina săracului” care costă 5-10 dolari/doză a condus implacabil la nașterea a 2 milioane de „crack babies” (copii), din mame fumătoare. Tot în SUA sunt 6 milioane de oameni care consumă droguri de sinteză care sunt fabricate în laboratoarele din SUA, Japonia și statele din Europa Occidentală; în ultimii 12 ani, din cauza unor supradoze au decedat peste 180000 de cetățeni americani⁸.

Referitor la geografia producției de droguri a secolului al XXI-lea specificăm că producția mondială de opiu își are izvorul în celebrul Triunghi de

⁵ Ștefan Mășu, *Omenirea secolului al XXI-lea și guvernul mondial*, Editura RAO, București, 2011, p. 354.

⁶ *Ibidem*, p. 355.

⁷ *Ibidem*, p. 353.

⁸ Jacques Soppelsa, *Les sept défis capitaux du nouvel ordre mondial*, Ed. A2C Medias, Paris, 2009, p. 136. De asemenea, Alain Bauer, Emile Perez, *Le crime aux États-Unis*, Ed. PUF, Paris, 2003, pp. 7-43.

Aur (cele trei state: Thailanda, Birmania și Laos) și în Semiluna de Aur (care are tot trei țări: Pakistan, Afganistan, Iran); peste 55 % din heroina care se consumă în SUA este adusă din Triunghiul de Aur, care se distribuie pe piața din SUA și pe cea din Australia. Din Semiluna de Aur sunt alimentate statele Europei Occidentale, în proporție de 80%, cu droguri care provin din Pakistan și Afganistan și care tranzitează statele islamiste ale fostei URSS.

Canabisul spre deosebire de opiu trebuie să suporte niște procese de prelucrare, pentru că această plantă (canabisul) se consumă sub formă de ulei, sub formă de hașiș (extras din rășina plantei), sau sub formă de marijuana (extrasă din frunze sau flori). Ca arie de răspândire canabisul este cultivat în statele meridionale ale Uniunii Europene, Cipru, Liban și Noua Guinee.

Cocaina este produsă prin prelucrări mai complicate, din frunzele de cocaer care este un arbore ce preferă zonele din statele andine (Bolivia, Peru și Columbia). În Bolivia sunt cultivate cele mai întinse suprafețe (peste 50000 ha). Aceasta este „munca” cartelurilor renumite din Medellin (peste 45 de ganguri în anul 2000) care sunt într-o legătură „contra naturii” cu diversele mișcări de gherilă (MRTA, în Peru, M-19, Ejercito de Liberatem National și Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia în Columbia). Pe plan global este consemnat astăzi fenomenul „narcogherilelor”, asemănător cu cel al Tigrilor Talmus (Sri Lanka) sau cu al militanților PKK (Turcia).⁹

Unii analiști ai crimei organizate (fenomen economico-social), precum Xavier Raufer și Harald Welzer au scris despre o „psihologie a crimei” și despre un simptom al „haosului mondial” (al dezordinii), care vor bântui lumea în următoarele decenii. Ca argument ei dau ca exemplu pirateria ca formă tipică a unui „război fără lege”, sau ca formă de criminalitate organizată de la sfârșitul Războiului Rece. Așa, de pildă, în anul 2000, Biroul Maritim Internațional nota cel de-al 469-lea atac dintre cele cunoscute al unei nave (de cinci ori mai mult decât în anul 1995). După anul 2010, numărul anual al unor atacuri pirateresti este cuprins între 400 și 500, din care 75% sunt semnalate la confluența dintre Oceanul Pacific și cel Indian (în apropierea Cornului Africii).¹⁰

În lucrarea sa „Les nouveaux dangers planetaire”, X. Raufer scrie despre „războaiele haotice”, ca emanație a unui haos mondial și de războaiele de partizani, ideologice, precum și despre „războaiele de bandă” (banhenkrieg). Primele dintre acestea, războaiele haotice, au ca părți beligerante „entități instabile și mutante: nebuloase teroriste, gherile degenerate, diverse bande înarmate, mafii,

---

⁹ *Ibidem*, p. 145.

¹⁰ A se vedea, îndeosebi: Bertrand Monnet; Philippe Verry, *Les nouveaux pirates de l'entreprise, Mafia et terrorisme*, Ed. CNRS, Paris, 2010, pp. 100-107.

carteluri”¹¹. În continuare, același autor face o constatare întâlnită și la cercetătorul Jacques Attali: „Adesea, precum în Irak și Afganistan, aceste entități vor înfrunta armatele regulate ale lumii dezvoltate”¹². Previțiunea sa a devenit realitate în anii care au urmat și care au devenit deja istorie.

Pe zone extinse ale globului pământesc, începând din Afganistan și Pakistan statele musulmane din fosta URSS și până în America (Columbia, Ecuador, Bolivia și Peru) nu mai există exercitarea autorității statale și nici un control internațional, ci o „descompunere anarhică” și un terorism practicat de „gherile xenofobe”, de mișcările „revoluționare” conduse de pseudoideologii. Acestea sunt niște „zone gri” care cuprind și unele cartiere din megapolele lumii a treia (Lima, Callao, Bogota, Karachi), zone în care poliția nu pătrunde și în care „noile puteri practică economia de pradă”: protecția, răpirile, sechestrările, atacurile de convoaie, tâlhăriile în porturi și aeroporturi, „exportul” de droguri¹³. „Acest control fără limită al narcoteroriștilor, capacitatea lor de a cangrena și alte teritorii și țări, reprezintă una dintre amenințările, endogene și exogene, cele mai grave ale secolului al XXI-lea.”¹⁴ Același autor analizează „fiefurile criminale” și dimensiunile lor malefice, fiefuri care au armate criminale (zeci de mii de luptători). În plus, se fac „megafuziuni criminale” care cuprind câteva secte criminale, carteluri, miliții, denumite „hibridații criminale”¹⁵. Așa după cum am menționat deja, analiza aceasta este împărtășită și de Jacques Attali (Academia Franceză), într-una din lucrările sale renumite în care explică faptul că statele nu reprezintă actorii exclusivi ai violenței, întrucât Mafiile, gangurile, mișcările teroriste, cu adevărate „armate-pirat” finanțate de acestea, atacă statele și le încalcă legile. Și, când această apocalipsă va slăbi statele, când justiția și poliția vor fi mituite/ corupte, anarhia și violența vor stăpâni viața publică și pe indivizi; „acești pirați vor deveni chiar agenți esențiali ai economiei și geopoliticii”¹⁶.

Dacă Statul nu va decide imediat (azi) ce va face în viitor și ce nu va face atunci vor decide alții în locul acestuia: „companiile multinaționale, crima organizată, vecinii conflictuali, populațiile nemulțumite, cercurile oculte, lobby-urile puternice, structurile supranaționale”¹⁷. Serge Guerin consideră că „Statul providențial”, care este responsabil pentru combaterea șomajului, într-o primă

¹¹ Ștefan Mășu, *Op. cit.*, pp. 355-356.

¹² Xavier Raufer, *Les nouveaux dangers planétaire*, Ed. CNRS, Paris, oct. 2009, subcap. „Symptomes du chaos mondial”, pp. 194-198.

¹³ Ștefan Mășu, *Op. cit.*, pp. 356-357.

¹⁴ *Ibidem*, subcap. „Zones grises”, pp. 235-236. De asemenea, Alain Bauer; Xavier Raufer, *La face noire de la mondialisation*, Ed. CNRS, Paris, 2009, pp. 13-99.

¹⁵ Xavier Raufer, Stéphane Quéré, *Le crime organisé*, Ed. PUF, Paris, 2005, pp. 104-108.

¹⁶ Jacques Attali, *Une brève histoire de l'avenir*, Ed. Fayard, Paris, 2006, pp. 227-231.

¹⁷ Ștefan Mășu, *Op. cit.*, p. 357.

etapă, trebuie să lase locul „Statului acompaniator”, care trebuie să gândească alături de ceilalți actori, deci nu în locul acestora.¹⁸

Ca o concluzie, apreciem că există azi două scenarii principale posibile. În cazul în care Statul va rezista, el trebuie să se adapteze la noile condiții din mers și să treacă de la „statul de ieri” la „statul de azi”, caz în care statele vor trebui să se schimbe, dar totodată se vor multiplica. Jacques Lesoume consideră că până în anul 2100 încă un număr de 20-40 de noi state vor apărea pe mapamond și se vor adăuga actualelor membre ale ONU. De asemenea, el prevede că „*Viața Statelor va fi dură, fragilă și plină de ambiguități.*”¹⁹

Ștefan Mășu consideră că: „*Hiperimperiul mondial, cu state slăbite sau fără state, își va dezvolta el însuși germenii propriei dispariții*”²⁰. Neputința statelor de a gestiona violențele, conflictele locale și sofisticarea armelor este evidentă. În plus au apărut noi caracteristici ale evoluției societății umane, în deceniile viitoare: „*hiperconflictul sau haosul mondial la care ne-am referit deja în paginile anterioare, în care tensiunile și conflictele de tot felul (etnice, religioase, alimentare, energetice) se vor exacerba, armatele criminalității vor prevala, războaiele preventive se vor multiplica*”²¹.

Din cauzele precedente, în acest secol va apărea un guvern planetar care va „*avea în directă subordonare instituțiile specializate, precum OIM și OMC, și va dispune de mijloace militare pentru a lupta contra mafiei, traficului de droguri, exploatării sexuale, sclaviei, dereglării climatice și atacurilor (accidentale, teroriste sau militare) cu nanoroboți și „patogeni autoreplicanți”, care ar putea distruge biomasa*”²².

Christian-Saint Etienne prevede că peste câteva decenii vom asista la proliferarea și exacerbarea acțiunilor militare nestatale (grupări, mafii, clanuri, ganguri, mișcări) care vor provoca un mare „haos” global. Statele principale (SUA, China, India, Rusia) împreună cu marile țări europene (Germania, Franța și Anglia), vor forma câteva „divizii de control și asalt”, care vor restabili ordinea planetară. În lume se va institui „Ordinea contractuală”²³.

¹⁸ Serge Guérin, *De l'État providence à l'État accompagnant*, Ed. Michalon, Paris, 2010, pp. 256-271; a se vedea, de asemenea, François-Xavier Merrien, *L'État-Providence*, Ed. PUF, Paris, 2007.

¹⁹ Jacques Lesourne, *Les crises et le XXIe siècle*, Ed. Odile Jacob, Paris, 2009.

²⁰ Ștefan Mășu, *Op. cit.*, p. 357.

²¹ Idem.

²² Idem.

²³ Idem.

Pe viitor, „în unele conflicte, este probabil să constatăm, concomitent, violență inter-comunitară, terorism, insurgență, criminalitate generalizată (COT – n.a.) și dezordine publică pe scară largă”²⁴.

Considerăm că este momentul să fie promovată o acțiune foarte bine coordonată împotriva crimei organizate tranfrontaliere. Pentru combaterea crimei organizate tranfrontaliere este necesară coordonarea tuturor activităților, măsurilor și inițiativelor Națiunilor Unite, Consiliului Europei, Uniunii Europene, OSCE, OCDE și altor organizații care luptă împotriva crimei organizate tranfrontaliere. Toate inițiativele Uniunii Europene trebuie să fie bine coordonate cu cele ale Consiliului Europei pentru că crima organizată tranfrontalieră își are rădăcinile în țările terțe (un mare număr de organizații infracționale din Uniunea Europeană provin din state membre ale Consiliului Europei).

Se impune coordonarea activităților Națiunilor Unite prevăzute în Convenția de la Palermo cu inițiativele Consiliului Europei. Trebuie să se evite suprapunerile activităților pentru a contracara crima organizată tranfrontalieră. Trebuie să se determine în ce măsură legislațiile naționale au aplicat convențiile și recomandările Consiliului Europei și convențiile ONU.

Se impune analizarea motivelor pentru care instrumentele juridice (ale Consiliului și ale Uniunii Europene) în vigoare referitoare la combaterea crimei organizate tranfrontaliere nu sunt aplicate corespunzător pentru conceperea unor strategii și programe de combatere a crimei organizate tranfrontaliere.

Este necesară o abordare globală care să întărească eficacitatea combaterii crimei organizate tranfrontaliere, definirea de strategii comune pentru unirea eforturilor tuturor statelor.

Toate problemele transnaționale ale crimei organizate trebuie tratate la nivel transnațional cu ajutorul instrumentelor transnaționale. Societatea civilă trebuie să participe la lupta împotriva crimei organizate tranfrontaliere sensibilizând și protejând victimele sale. Trebuie întărite capacitățile autorităților represive, a judecătorilor și procurorilor care să combată eficient crima organizată tranfrontalieră (prin cooperare internațională, crearea de programe de protecție a martorilor, recurgerea la tehnologiile speciale de anchetă și recuperarea activelor). Se impune difuzarea și schimbul de bune practici de pedepsire penală a crimei organizate tranfrontaliere.

Trebuie adoptată o strategie reciprocă (mutuală) paneuropeană care să prevadă și să suprimă ansamblul fenomenului de crimă organizată tranfrontalieră.

---

²⁴ Stan Anton, Alexandra Sarcinschi, Eugen Siteanu *Conflictele atipice ale secolului al XXI-lea*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2015, p. 74.

BIBLIOGRAFIE

- ANTON S., SARCINSCHI A., SITEANU E. *Conflictele atipice ale secolului al XXI-lea*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2015.
- ANDRONIC B., SITEANU E., *Implicațiile corupției și ale crimei organizate asupra sistemului social din perspectiva securității naționale*, în Revista de Științe Militare nr. 1(34), Anul XIV, 2014, Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, București, 2014.
- ATTALI J., *Une brève histoire de l'avenir*, Ed. Fayard, Paris, 2006;
- BAUER A., PEREZ E., *Le crime aux États-Unis*, Ed. PUF, Paris, 2003;
- BAUER A.; RAUFER X., *La face noire de la mondialisation*, Ed. CNRS, Paris, 2009;
- Consiliul Europei, *Cartea albă a Crimei Organizate Transfrontaliere*, Paris, 2014;
- GUÉRIN S., *De l'État providence à l'État accompagnant*, Ed. Michalon, Paris, 2010;
- LESOURNE J., *Les crises et le XXIe siècle*, Ed. Odile Jacob, Paris, 2009;
- MÂȘU Șt., *Omenirea secolului al XXI-lea și guvernul mondial*, Editura RAO, București, 2011;
- MERRIEN F.X., *L'État-Providence*, Ed. PUF, Paris, 2007;
- MONNET B.; VERRY P., *Les nouveaux pirates de l'entreprise, Mafia et terrorisme*, Ed. CNRS, Paris, 2010;
- RAUFER X., *Les nouveaux dangers planétaire*, Ed. CNRS, Paris, oct. 2009;
- RAUFER X., QUÉRÉ S., *Le crime organisé*, Ed. PUF, Paris, 2005;
- SOPPELSA J., *Les sept défis capitaux du novel ordre mondial*, Ed. A2C Medias, Paris, 2009.

